

25.81x32.78	1/3	1	עמוד	צדק	מקור ראשון -	07/03/2014	41411896-4
המרכז האקדמי למשפט ועסקי - 26330							

והרשיעו את הרשע

הודאות שנגבות על בסיס אינפורמציה שקרית, מסדרי זיהוי מטעים, ודיונים חוזרים על הרשעות אצל אותם שופטים - אלו חלק מהסיבות למספר הרשעות השווא הגבוה. בספר חדש חושף פרופ' בועז סנג'ור את הכשלים המובנים של מערכת המשפט הפלילית בישראל וטוען: "הבעיה העיקרית היא ההתכחשות של מערכת המשפט לתופעה"

ח"כ פייגלין: "מאחורי השולחן הגדול והכבד שלו הוא ציין בפני 15 אחוזים מהמורשעים ברצח שיושבים מאסר עולם מעולם לא ביצעו את המעשה. הוא אמר את הנתון הזה כדי לחזק את ההבנה שלי שזה לא נכון לחפש צדק בבית המשפט אלא זיכוי"

המושך בעמוד 4

ולעסקים ברמת גן, מעריך בספרו החדש, 'הרשעת חפים מפשע בארץ ובעולם, גורמים ופתרונות', כי שיעור הרשעות השווא בישראל בעבירות החמורות מגיע להמישה אחוזים. משמעות הרבה היא שמתוך כ-20 אלף אסירים שהורשעו באותן עבירות, כאלף חפים מפשע. "אנחנו לא יודעים על כל הרשעות השווא", מסביר סנג'ור. "הטבע של הרשעות השווא הוא שהן לא מתגלות, שכן כל ההליכים פועלים כדי לשמר את ההחלטה הראשונית. אם יש הרשעה מוטעית, גם הערעור ילך בעקבותיה ואחריו הבקשה למשפט חוזר תידחה כדבר שבשגרה". לדבריו, בכך שונה הרשעת שווא מבריקה רפואית או כשל טכני. "אם רופא טועה באבחנה, פעמים רבות קל לעשות בדיקה אחרת. אם יהיה כשל במכונת או במטוס אז תהיה תאונה ואנחנו נגלה את זה. הרשעת שווא היא דבר שאי אפשר לגלות".

אחד הגורמים שעליו מבסס סנג'ור את הערכתו ביהם למספר מורשעי השווא הוא פרויקט החפות האמריקני. מדובר בפרויקט שבמסגרתו נבדקות טענות של אסירים שיושבים כבר עשרות שנים בכלא לאחר שהורשעו בעבירות של אונס ורצח ושלטענתם הם חפים מפשע. הבדיקה נעשית תוך השוואת דגימת דנ"א מגופו של האסיר לדגימות דנ"א שנשמרו מזירות הפשע.

אבי זכרוננו לברכה רעד מהעניין והיה מוכן לשלם כל מחיר עבור עורך הדין הכי טוב כדי להוציא אותי מהסיפור הזה. התעקשתי לייצג את עצמי כי ראיתי את עצמי לא רק זכאי אלא כמי שעשה מעשה טוב. במפתיע, התקשר אלי מי שהיה אז נשיא לשכת עורכי הדין, עו"ד רדור חוטרישי. הגעתי אליו, מאחורי השולחן הגדול והכבד בלשכתו ספונת העץ הוא ציין בפני 15 אחוזים מהמורשעים ברצח שיושבים מאסר עולם מעולם לא ביצעו את המעשה. הוא אמר את הנתון הזה כדי לחזק את ההבנה שלי שזה לא נכון לחפש צדק בבית המשפט אלא זיכוי, ועל כן כדאי לי לקחת עורך דין".

הנתונים הללו מדהימים. לא ברור כיצד במערכת שלפחות באופן הצהרתי מתייחסת לכל חשוד כחף מפשע עד שהוכחה אשמתו, מגיעים לאחוזי הרשעות שווא כה גבוהים. עם זאת, יש מי שהנתונים הללו לא מפתיעים אותו בכלל.

איציק וולף

מחפשים אשמים

פרופ' בועז סנג'ור, ראש החטיבה למשפט פלילי ולקרימינולוגיה במרכז האקדמי למשפט

"ל" מה עשית את זה? שאל אחד האסירים את אנרי דופריין, גיבור הסרט 'חומות של תקווה', עם כניסתו לבית הכלא לאחר שהורשע ברצח. "לא עשיתי את זה", ענה לו דופריין. "אתה הולך להתאים מצוין לכלא", אמר לו אותו אסיר ותיק. "כולם כאן חפים מפשע. לא ידעת את זה?".

מה שנראה לאנשים נורמטיביים כסוג של אנדה אורבנית הוא הטרגדיה הקפאית שבתוכה חיים אנשים רבים בארץ ובעולם. אנשים שהיו, ככל הנראה, במקום הלא נכון בזמן הלא נכון, והורשעו בעבירות חמורות על לא עוול בכפם.

סגן יו"ר הכנסת, ח"כ משה פייגלין, שבתחילת דרכו הציבורית התמודד עם כתב אישום בגין המרדה בעקבות חסימת הכבישים בהפגנות נגד הסכמי אוסלו, סיפר 'לצדק' על שיחה מדהימה שניהל באותה תקופה עם יו"ד לשכת עורכי הדין ראו, עו"ד רדור חוטרישי. לרבריו, גורמים במערכת מודעים היטב לכשל שגורם להרשעת חפים מפשע בעבירות חמורות.

"בעקבות הפגנות זו ארצנו' הואשמת בהמרדה. החלטתי לייצג את עצמי במשפט, שהיה משפט חשוב ומורכב שנגע בשאלות חוקתיות. רבים ניסו לשכנע אותי לדרת מזה.

26.35x31.13	2/3	4 עמוד	צדק	מקור ראשון - צדק	07/03/2014	41411900-0
המרכז האקדמי למשפט ועסקי - 26330						

מערכת המשפט מכישה את התופעה. פרופ' בעז סנג'רו
צילום: באדיבות המרכז האקדמי למשפט ולעסקים ברמת גן

ללא עונש משיב הרמב"ם בהמשך: "אם לא נקיים את העונשים באומדן החזק מאוד – הרי לא יוכל לקרות יותר משנפטר את החוטא (ללא עונש, א"ו); אבל אם נקיים את העונשים באומדן ובדימוי, אפשר שביום מן הימים נהרוג גקי – ויותר טוב ויותר רצוי לפטור אלף חוטאים מלהרוג גקי אחד ביום מן הימים". למרות הרברים הללו, בדין העברי מקובל שלמלך שמורה הזכות להעניש את כל אותם פושעים ודאיים שבגלל חוסר ראיות לא הורשעו בדין. מבחינה זו, משפטו של המלך משלים במדינה מסוימת את משפט הסנהדרין. אך כאמור, במערכת המשפט הישראלית העניינים מתנהלים אחרת. האחד ואולי היחיד ממערכת המשפט שעשה חשבון נפש בעניין זה הוא שופט בית המשפט העליון בעבר, חיים כהן, שביקר את עמוס ברנס בבית הכלא והפציר בו להגיש בקשת חנינה לאחר שהגיע למסקנה כי טעה כשרצה את ערעורו. כך כתב כהן באחד מפסקי הדין שלו: "התחלתי לראשונה לפקפק במקצת,

רשע בעיני עצמו

למצוי בדיני המשפט העברי, חלק מהמלצותיו של פרופ' סנג'רו נשמעות מוכרות. במסכת סנהדרין נקבע ש"אין אדם משים עצמו רשע", וממילא אדם אינו נאמן להעיד על עצמו שעשה עבירה. הרמב"ם מציין שזוהי גזירת הכתוב, אך עם זאת הוא מספק הסבר לכך: "הסנהדרין אין ממתין ולא מלקין המורה בעבירה, שמא נטרפה דעתו ברבר זה, שמא מן העמלין מרי נפש הוא המחכים למות, שהן תמיד תוקעין החרבות בבטנם ומשליכין עצמן מעל הגגות – כך זה יבוא ויאמר דבר שלא עשה כדי שיהרג" (הלכות סנהדרין, פרק י"ח). לעומת זאת, בכל הנוגע לדיני ממונות, קובע המשפט העברי שהוראת בעל דין דומה לעדות של מאה עדים.

למשפט העברי דעה ברורה גם ביחס להסתמכות על ראיות נסיבתיות הנהוגה במשפט הפלילי. שיטה זו אינה מקובלת על הדין העברי. הרמב"ם כתב על כך בספר המצוות (לא תעשה ר"צ) כי הסנהדרין הוזהרו שלא לדון למיתה במקרה של ראיה נסיבתית בלבד על רצה, אפילו במקרה שבו נצפו הרוחף והנרדף נכנסים לתוך בית ולאחר מכן נמצאו שם כשהנרדף הרוג והרוחף עומד מעליו כשבירו סכין מגואלת בדם. זאת בשל הסכנה להידרדרות במדרון החלקלק: "אל יקשה בעיניך דבר זה ואל תחשוב שזה דין עוול... אילו הרשתה תורה לקיים עונשים באפשר הקרוב מאוד (במקרים של ראיות נסיבתיות קרובות מאוד לוודאות, א"ו)... כי אז היו מקיימים את העונשים במה שהוא יותר רחוק מזה ובמה שהוא יותר רחוק, עד שיקיימו את העונשים וימיתו בני אדם בעוול באומדן קל לפי דעת השופט. לפיכך, סתם יתעלה את הפתח הזה וציווה שלא יקום שום עונש אלא עד שיהיו שם עדים המעידים שברור להם אותו המעשה, בירור שאין בו ספק ואי אפשר להסבירו אחרת בשום אופן". על השאלה כיצד מאפשרת התורה לפושעים שאשמתם כמעט ברורה לחמוק

ללא מעקב

"המגמה של מערכת המשפט היא להכחיש את התופעה ולומר שהמערכת כמעט חפה מטעויות. הדבר בא לידי ביטוי בכך שבית המשפט העליון כמעט לא מקיים משפטים חוזרים. כאן עיקר הבעיה. כל עוד מכחישים את התופעה – אין סיכוי לשיפור".

ראיה לכך שמערכת המשפט הישראלית מדחיקה את התופעה ניתן למצוא בתשובת הנהלת בתי המשפט לפנייתנו בנושא. ביקשנו מהנהלת בתי המשפט נתונים סטטיסטיים אודות מספר התיקים שהסתיימו בהרשעה, ושללאחר זמן נהפכה לזיכוי. "לצער, אין בירור נתונים כאלה. אין לנו פילוח כבקשתך", נמסר מדוברות בתי המשפט. גם משרד המשפטים אינו מבצע מעקב סטטיסטי אחרי תיקים מסוג זה.

ישראל ידעה כמה מקרים של הרשעות שווא וזיכויים מאוחרים, ביניהם המקרה של עמוס ברנס ונאשמי כנופיית מע"צ. בנוסף להם ניתן למנות גם כמה מקרים שעדיין לא הגיעו לידי זיכוי אך הטענות ברבר הרשעת שווא עדיין עומדות באוויר – ביניהם הרשעת סלימאן אלי-עבדי, היושב בכלא כבר למעלה מעשרים שנה לאחר שהורשע ברצח הנערה חנית קוקסן, והרשעת רומן זדורוב ברצח הנערה תאיר ראדה. בדצמבר האחרון הגישו פרקליטיו של סלימאן אל-עבדי לבית המשפט העליון בקשה למשפט חוזר. בבקשה נפרשו 39 עילות לקיום משפט חוזר, בהן הטענה כי ישנן ראיות לכאורה לשקרים ולזיוף ממצאים על ידי חוקרי המשטרה. במקרה של זדורוב, התנהל משפט חוזר בבית המשפט בנצרת, אך הוא הוביל להרשעה מחודשת ולביקורת כמעט חסרת תקדים של הפרקליטות על הסנגוריה הציבורית שייצגה אותו.

את פרופ' סנג'רו כלל לא הפגיעה העובדה שבית המשפט בנצרת הרשיע שוב את זדורוב, שכן היה זה אותו בית משפט וכמעט אותו הרכב שופטים שהרשיע אותו בפעם הקודמת. "המערכת, ככשל מבני נוסף, שלחה את התיק לאותם שופטים שהרשיעו אותו בעבר – אותו הרכב מלבד אחד שהלך לעולמו. אב בית הדין כתב שהוא משוכנע באופן נחרץ שזדורוב הוא הרוצח. קשה היה לצפות ממנו שיכתוב פסק דין הפוך". גם ההסתמכות על אחת הראיות המרכזיות בתיק – טביעת הנעל שנמצאה בזירת הרצח – היא ליקוי נוסף שיש לתקן בסדרי המשפט לרבר סנג'רו. "כבר לפני כמה שנים, מיד לאחר פסק הדין, פרסמתי מאמר שבו הסברתי שזה לא מדעי ושהשוואה של טביעות נעליים מוכרת בעולם כ'מדע זבל' ללא כל בסיס אמפירי והסתברותי", הסביר.

באופן מפתיע, מגלה סנג'רו אופטימיות ביחס לסיכוייו של זדורוב לזכות בערעור שיגיש לבית המשפט העליון. "האופטימיות שלי נשענת על כך שהראיות נגדו חלשות מאוד. מכיוון שבבית המשפט העליון יושבים שופטים חכמים אני סבור שהם יזכו אותו".

בכלל לא מנסה לברר האם אדם עבר את העבירה או לא".

טכניקה נוספת שעושה המשטרה במטרה לסחוט הודאה מחשוד היא לשקר לו כאלו קיימות נגדו ראיות משמעותיות, גם אם אין בידיה כל ראיה. לטענת סנג'רו, דווקא במקרים מעין אלו, שבהם לא נמצאה בסופו של דבר כל ראיה משמעותית לעבירה מלבד הודאת החשוד, החשש לטעות גבוה. "יש משמעות הסתברותית עצומה לניסיון של המשטרה לחפש ראיות ולעובדה שלא הצליחה למצוא דבר מלבד ההודאה. זה נותן הסתברות עצומה שזה לא בן האדם הנכון".

הודאות השווא של חשודים אינן הבעיה היחידה שנגרמת מטכניקות החקירה הנהוגות כיום על ידי המשטרה. "יש הרבה מה לשפר בתחום של עדויות דראייה. המחקרים מראים שהשיטות הקיימות ומסרדי הזיהוי הקיימים מלאים בטעויות. הזיכרון האנושי הוא בוגדני ושחזור המידע הוא מוגבל. היום, כשמבקשים מעד לציין מי מהניצבים מולו היה בזירת העבירה – זה גורם לו בדרך השלילה לציין את מי שנראה לו הכי דומה. הוא טועה לחשוב שהוא ודאי ביניהם. לכן, המלצה בסיסית היא לומר לעד שמתבקש לזהות חשוד במסדר זיהוי שלא בטוח שהאדם שראה בזירת העבירה בכלל נמצא בשורת הניצבים. האזהרה הזאת, על פי המחקרים, תחסוך הרבה טעויות. בנוסף, לא נכון להציג את כל משתתפי מסדר הזיהוי יחד אלא אחד אחרי השני. אלה דברים שלא עולים כסף, אבל לא עושים אותם".

לדברי סנג'רו, יש לשנות את התפישה של חוקרי המשטרה מהתמקדות בחשוד והשגת ראיות להבנה שתפקידם של החוקרים הוא לסייע למערכת להגיע לאמת ולחפש גם ראיות לכך שהאדם חף מפשע. "צריך לשנות את התפישה של התובעים שלא ינסו להגיע להרשעה בכל מחיר. גם בתי המשפט והשופטים צריכים יותר מודעות לתופעה. שופטים חושבים שהם יודעים להבחין בין אמת לשקר אבל מחקרים מראים שאף אחד לא יודע להבחין בין עדות אמת לעדות שקר. גם לא שופטים".

סנג'רו מוסיף כי השופטים נוטים כיום לחשוב שאם ההודאה של החשוד כוללת פרטים מוכמנים – פרטים שקשורים לזירת הפשע ושיוצאים רק לחוקרים ולמבצע העבירה – אז בוודאי ההודאה נכונה. אבל מסתבר שהדבר לא בטוח כלל. לדוגמה, הוא נעזר בפרויקט החפות. "חוקר לקח 40 תיקים שהתבססו על הודאות שווא ושבחם הדג"א הוכיח שהנאשם חף מפשע. הוא בדיק בכמה מההודאות יש פרטים מוכמנים שהמורשע לא אמור היה לדעת. הסתבר שב-38 מתוך 40 התיקים היו המון פרטים מוכמנים. במסקנת המחקר נאמר שהחוקרי המשטרה, לפעמים במודע לפעמים לא במודע, נותנים לנחקר פרטים מוכמנים. אחר כך זה מטעה את השופטים".

המושך מעמוד השער

מאז השקת הפרויקט ועד היום שוחררו בדרך זו מן הכלא יותר מ-300 אסירים שהורשעו בעבירות חמורות ואשר נידונו למזות או למאסר עולם. מתוך כל אותם זיכויים נברק כמה אסירים נשלחו למאסר בעקבות אונס שהוביל לרצה. השוואת הממצא לסך כל ההרשעות הפררליות בארצות הברית בגין עבירה דומה גילה שחמישה אחוזים מהמורשעים חפים מפשע. "אני לא רואה סיבה לחשוב שהמצב אצלנו יותר טוב, לפי השיטות שבהן פועלת המשטרה ולפי הראיות שמתקבלות בבית המשפט", אומר סנג'רו ומוסיף כי כאשר מדובר בעבירות קלות יותר שיעור ההרשעות של חפים מפשע גבוה אף יותר. "בעבירות קלות לא כל כך נזהרים. בעבירות חמורות משתדלים להיזהר אבל לא מספיק".

לדבריו, האשמה תלויה בצוואריהם של רשויות האכיפה והמשפט, מן המשטרה, דרך הפרקליטות ועד לבתי המשפט. "חוקרי משטרה מחפשים ראיות להוכחת אשמתו של החשוד, וכשמחפשים – הרבה פעמים מוצאים, בין אם הראיות חזקות או לא. הקונספציה הזאת מסמאת את העיניים של התובעים ואחד כך גם את העיניים של השופטים, וכל המערכת הולכת שבי אחר התפישה הזאת – שהחשוד אשם. אם החשוד אשם, זה מתמרץ את המשטרה להוציא ממנו הודאה, מה שלפי שיטת המשפט שלנו מאפשר לבדו הרשעה".

אמנם, ישנה הלכה פסוקה שהודאה לבד אינה מספקת ויש צורך בראיה נוספת, אבל בית המשפט העליון כבר קבע בעבר שניתן להסתמך לצורך כך גם על "דבר מה קל כנוצה". באופן הזה, אפילו אם התביעה תטען שהנאשם שיקר בחקירתו ותצדף את הטענה הו להודאה כ'דבר מה' מסייע – בית המשפט ייטה לקבל את הטענה וההודאה וירשיע אותו.

הודאה מטעה

"שינוי מרכזי אחד שצריך לעשות הוא לא להסתמך על הודאות לצורך הרשעה, ולקבוע שדרושה לפחות ראית סיוע עצמאית שאינה עוד סוג של הודאה כמו שחזור", טוען סנג'רו, ומוסיף כי תעשיית עסקאות הטיעון בישראל מייצרת לבדה אלפי הרשעות מבלי שהתקיים בידור ביחס להודאות ותוך שיש בהן – בהגדרה ובוודאות – גם הרשעות שווא רבות.

"פעם חשבו שאדם יודה באשמה רק אם הוא קטין או מקבוצת שוליים, אבל היום אנחנו יודעים שיש מקרים שמכונים 'הודאת שווא רציונלית' – כלומר, הנאשם מבין שזה יהיה נכון רציונלית להודות בעבירות בתמורה להקלה בעונש ולהסרת הסיכון מעל ראשו. השיטה הו

16.18x31.11	3/3	5	עמוד	צדק	מקור ראשון - צדק	07/03/2014	41411905-5
המרכז האקדמי למשפט ועסקי - 26330							

**האם "כולם כאן חפים מפשע"?
לפחות חמישה אחוז. מתוך הסרט
'חומות של תקווה'**

בספרות המקצועית - בעיקר הפסיכולר גית - ככל הנוגע לעדויות ראייה. הבהרה לעד שייתכן שהעברייני לא נמצא במסדר הזיהוי, מעבר למסדר זיהוי עוקב ועוד. במסגרת זו יש להעביר את השוטרים והחוקרים הכשרות על מנת להשריש את אופן הפעולה החדש.

4. תיעוד בווידאו של כל חקירות החשודים. מדובר באמצעי שעלותו נמוכה ואשר עשוי לברר מעל לכל ספק האם הודאה של חשוד ניתנה באופן ספונטני או כתוצאה ממניפולציה חקירתית.

5. הקפדה על עצמאות הראיות. כך למשל יש להסתיר מעובדי מעבדה פרטים על המקרה הגרונן שאינם נחוצים לצורך הבדיקה המדעית, כגון הודאת הנאשם.

6. שמירה על דגימות דנ"א הנוגעות לתיק החקירה גם לאחר הרשעת הנאשמים. פרקטיקה שאמורה להיות חובת המשטרה אך לא זכתה להקפדה בישראל, עד כדי הכשלת האפשרות לייסר בארץ פרויקט חפות ישראלי, כמו זה שנעשה בארה"ב.

7. קביעת כלל משפטי שלא יאפשר הרשעה על סמך ראייה אחת יחידה, אלא אך ורק על פי הצלבת ראיות.

לרברי סנג'רו, את ספרו הנוכחי אודות הרשעות השואו בחד להפנות לא רק לקהל היעד הברור מאליהו של המשפטנים אלא גם לציבור הרחב, ולא במקרה. "הגעתי למסקנה שמי שישנה את השיטה אינם המשפטנים אלא הציבור הרחב, כאשר יהיה אכפת לו הוא יבין שהמערכת פועלת לא טוב. אני רוצה שהציבור הרחב יכיר את התופעה ואולי ידרוש שינוי. חוקרי המשטרה, התובעים השופטים הם נציגים שלנו כחברה. אם אנחנו נבין שהמערכת הזאת משתדלת לעשות טוב אבל גורמת גם הרבה רע בהרשעות של חפים מפשע, והיא איננה מודעת לרשלנות ולא מתקנת את עצמה - או אולי הציבור ידרוש תיקון, אולי חברי כנסת ייצו לשנות את החוק, לדרוש סיוע להודאה ולקרב את זה קצת לעמדה של המשפט העברי שעל פיה אין אדם משיש עצמו רשע".

תגובת משרד המשפטים:

"במקרים המתאימים חוזרת בה התביעה מאישומים או שהיא מעדכנת את ההאשמות המיוחסות לנאשמים, כאשר מתבררות עובדות חדשות, החל משלב הגשת האישום ועד לאחר סיומם של ההליכים כולם. בהתאם לכך, גם בתום ההליכים שהסתיימו בהרשעה חלושה, פעלה בעבר התביעה במקרים המתאימים לביטול ההרשעה או לקיומו של משפט חוזר - הכול בהתאם לנסיבות ולחומרי החקירה החדשים המבססים הצדקה עניינית לתיקון תוצאות ההליכים. "ישנם מקרים ספורים בהם נערכו משפטים חוזרים שבסופם זוכה הנאשם, ומספר מקרים נוספים בהם הפרקליטות הסכימה לזיכוי הנאשם אף מבלי לערוך את המשפט החוזר, כאשר הנסיבות הצדיקו זאת".

הורשע גם במשפט החוזר, האם יזכה בערעור? רומן זדורוב צילום: פלאש 90

שמה הגיע הזמן והמלחמה בפשעי הפושעים צריכה להיראות מפני המלחמה בפשעי שוטרים. שאלתי את עצמי אם על ידי השימוש השיפוטי אשר אנו השופטים עושים בראיות - ולו גם כשרות מבהינת דיני הראיות - שהושגו על ידי חוקרים פושעים, אין אנו עושים עצמנו שותפים לאחר המעשה לפשעיהם. סוף סוף אין החקירה המשטרתית כולה אלא הליך הכנה למשפט ויש בפשעי החקירה כדי להטיל צל כבד על הליכי המשפט הבאים בעקבותיה".

המלצות לייעול

1. ייסוד גוף מרכזי לבטיחות במשפט הפלילי, דוגמת מינהל המזון והתרופות האמריקני, שתפקידו יהיה לחקור את הגורמים להרשעות שווא ספציפיות. גוף זה יפקח על פרקטיקות הפעולה הנהוגות במשטרה ובפרקליטות המדינה.
2. קביעת סטנדרטים טכניים גבוהים למכשור המשמש להפקת ראיות נגד חשודים בפלילים.
3. התחשבות בפרוטוקולים המצויים

פרופ' סנג'רו: "פעם חשבו שאדם יודה באשמה רק אם הוא קטין או מקבוצת שוליים, אבל היום אנחנו יודעים שיש מקרים שמכונים 'הודאת שווא רציונלית' - כלומר, הנאשם מבין שזה יהיה נכון רציונלית להודות בעבירות בתמורה להקלה בעונש ולהסרת הסיכון מעל ראשו"